

Ook de dominee, die ontroerd was door het vrome gebed van deze gevangene, zei: 'Amen' en opende zijn ogen. Hij had niets van de truc gemerkt, maar hij nam daarna geen kranten meer mee naar Robbeneiland.

Isu was voor Nelson gedurende een aantal maanden een zeer belangrijke kameraad. Dat kwam zo: Op zijn zevenenvijftigste verjaardag hadden Ahmed en Walter gezegd: 'Nelson, zou jij je levensverhaal niet willen opschrijven, zodat anderen weten hoe onze strijd eruit ziet en zich erdoor kunnen laten inspireren?'

Nelson keek bedenkelijk. 'Ik ben meer een spreker dan een schrijver, maar het idee dat we de jongere mensen moeten aanmoedigen om door te gaan met de strijd, spreekt me wel aan.'

'Wij kunnen je natuurlijk helpen je geheugen op te frissen,' bood Ahmed aan en Walter voegde er aan toe: 'Het zou mooi zijn als er een boek zou kunnen verschijnen rond je zestigste verjaardag. Je hebt dus nog drie jaar tijd om te schrijven.'

'En dan moeten we zien het manuscript van het eiland af te smokkelen?'

'Ja, dan vragen we Mac om het aan het ANC bestuur te overhandigen, zodat zij voor publicatie kunnen zorgen. Mac komt over twee jaar vrij.'

'Dan heb ik dus maar twee jaar om te schrijven.'

'Klopt. Is dat lang genoeg?'

'Het hangt ervan af of ik met rust gelaten wordt,' zei Nelson met een knipoog.

'Ok, je gaat het dus proberen?'

'Als jullie me helpen wil ik het proberen.'

Nelson begon diezelfde nacht. Het leek hem beter pas te schrijven als de bewakers sliepen. 's Ochtends gaf hij Ahmed wat hij 's nachts geschreven had. Ahmed en Walter probeerden het op onbewaakte momenten te lezen en van aanvullingen en

opmerkingen te voorzien. Daarna ging het naar Isu. Isu was secretaris geweest en hij kon stenograferen. Hij schreef de hele tekst in zijn pietepouterige steno-handschrift op losse velletjes papier. Wat Nelson op tien bladzijden schreef, kreeg Isu op één blaadje. Dag en nacht werd er gewerkt. Vier maanden later was de ruwe versie van het boek klaar.

Al schrijvend in al die nachtelijke uren, beleefde Nelson zijn leven opnieuw: hij rook de geuren weer van de koeien en schapen in Qunu, hij zag de kleuren van de bloeiende boomgaard in Grote Plaats.

Hij voelde weer de opwindning en de angst tijdens de ontsnapping naar Johannesburg, de onbesuisde dadendrang van de Jeugdliga en hij zag Winnie weer staan bij de bushalte. De onderduikadressen zag hij weer voor zich, het Rivoniaproces, de vliegreis naar Kaapstad, de eerste zware jaren op Robbeneiland en Thembi, zijn gestorven zoon.

Wat was er veel gebeurd!

Nelson realiseerde zich dat er veel verbeterd was in het leven in de gevangenis, maar hij voelde ook in alle hevigheid het verlangen om thuis te zijn, bij zijn gezin. Dat verlangen was zo groot dat hij soms uren lang met zijn hoofd op zijn armen aan zijn schrijftafeltje zat.

Dan kwam er gewoon geen woord op het papier terecht. Dan was het alsof hij wegzweefde uit zijn cel, om uren later te merken dat hij koud en stijf was, en het papier leeg en nat.

Hij realiseerde zich ook dat hij had kunnen overleven dankzij het gezelschap van zijn kameraden. Zonder hen had hij de strijd misschien al lang opgegeven. Zonder hen was hij waarschijnlijk gaan berusten in het leven als een minderwaardige.

Het was de kracht van de groep die de strijd steeds weer nieuw leven in blies.

Dat de regering dat niet in de gaten had! Dat ze niet gewoon allemaal in een andere gevangenis gestopt waren!